

UNIVERSUL LITERAR

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. în străinătate pe un an 200 lei.

VEDENIA. — (Vezi explicația în pag. 6 și 7)

DESTĂINUIRI

Cititorii mei (pe cari i-am considerat totdeauna amici și duhovnicii mei, sufletești, cărora le-am împărtășit gândurile și impresiile ce le-am avut și cari mi-au dat dovezi de simpatie, fiindcă mi-au arătat încredere și mi-au rămas fideli), au văzut și au constatat poate că scrierile mele nu au numai un caracter de recreație artistică, ci și o tendință de a folosi altora.

Totdeauna am scris numai cece am crezut că e util și pentru alții. Am rupt din sufletul meu numai acele sentimente pe cari știam sigur că pot găsi rezonanță și în inimile celorlalți.

Fantezia năvalnică nu m-a luat niciodată pe aripile ei și nici nu m-a cotropit ideologiile periculoase,

În epoca noastră extrem de materialistă, cu realismul ei brutal, poemele și epopeile nu mai au trecere, fiindcă lumea nu are vreme să le citească. Această lipsă de timp e una din marile noastre neajunsuri de azi în propășirea culturală.

Ne copleșesc nevoile vieții, ne preocupă frământările zi-n-zi și nu avem răgaz să ne concentrăm spre a citi multe cărți, cum făceau strămoșii noștri.

Scriitorul de azi, dacă vrea să fie citit, trebuie să ție seamă de aceasta situație. Azi ți se cere ceva scurt care să spună mult și să fie în același timp și folositor.

Pornit deia această convingere mi-am pus la contribuție tot ce-am avut mai de seamă și mai nobil în sufletul meu ca să creez un ideal de artă superioară și am căutat să dau totdeauna în vileag numai gânduri și impresii concentrare și clare, precise și pline de înțeles. N-am insistat asupra detaliilor inutile și m-am ferit de o retorică, de acele zorzoane literare, cari, pentru mine, constituie pierdere de vreme.

Baudelaire

Jucăria săracului

Vreau să dau idea unei distracții nevinovate. Sunt așa de puține petreceri care să nu fie vinovate! Când veți ieși dimineața cu intenția hotărâtă să hoinăriți pe drumuri, încarcați-vă buzunarele cu mici invenții de o pară, de pildă: polișinelul turtit, mișcat de o apă, fieraril care bat nicovala, cavalerul cu calul a cărui coadă este un fluier, și de a lungul cărciumelor, la piercările pomilor, câruițele copiilor necunoscuți și săraci pe care îi veți întâlni. Veți vedea ochii lor căscându-se din cale afară.

Mai întâi, n'au să ndrăznească să

Gândurile și sentimentele mele nu numai că le-am cernut de tot ce era nefolositor, dar totdeauna am desprins din ele și am aruncat ce-ar fi fost împrumut sau influența altora. Am ținut să dau numai ceiace gândesc și simt eu, ori cât de neînsemnată ar fi manifestarea mea spirituală.

În această atitudine de originalitate îmi găsesc mândria și consolarea sforțărilor mele intelectuale.

Nu pretind că în tot ce mi s-a tipărit am spus totdeauna mult și numai lucruri noi, dar am credința că tot ce-am scris poate servi ca un memento pentru fixarea cunoștințelor iar cărțile mele: *Singur*, *Elogiul Frumuseții*, *Cartea inimii*, *Note despre Artă*, și *Povestea unui orfan*, aparute în „Biblioteca Minerva” sunt oginda unui suflet, care nevoit să trăiască retras în urma unor împrejurări tragice, a observat de departe toate frământările și a suferit în colțul său obscur mult mai mult și mai intensiv decât alții.

Bucățile mele literare le-am transcris așa cum mi-au venit în minte, după inspirație, și le-am șlefuit cu toată atenția și sollicitudinea unui bijuter pentru pietrele sale prețioase.

În nopțile mele albe și în zilele mele de obicei monotone, am plâns, m'am bucurat, m'am entusiasmă sau m'am chinuit cu scrisul meu.

Am mărturisit peticilor de hârtie, din care au eșit cărțile mele, tot ce-am gândit, tot ce-am simțit și tot ce m'a avântat.

Recompesa sforțărilor făcute mi'am luat o prin faptul că le-am scris și mulțumirea mea a fost întreagă atunci când recitându-le le-am găsit demne de preocupări mai înalte și folositoare de redat publicului cititor.

G. Niculescu-Varone

pue mâna; se vor îndoi de fericirea lor. Apoi mânele lor vor apuca în grabă și vor fugi, cum fac pisicile care se duc departe să mănânce bucașica pe care le-ați dat o, știind că nu trebuie să aibă încredere în om.

Pe un drum în dosul zăbrelelor unei grădini foarte mari, în fundul careia se zărea albeața unui frumos castel luminat de soare, sta un copil frumos și rumen, îmbrăcat în acele haine țărănești atât de dragălaşe.

Luxul, inconștența și privilegiu obșnuită a bogăției, fac pe acești copii atât de frumoși în-ât i-ai crede făcuți dintr'o altă frământare decât copiii din clasa mijlocie sau a săracimii.

Lângă el zăcea pe iarbă o jucărie splendidă, tot atât de rumenă ca și stăpânul ei, lustruită, aurită, îmbră-

cată într'o roche roșie, și încărcată de pene și măgele.

Dar copilul nu se ocupa de jucăria lui cea mai dragă, și iată la ce privea:

În cealaltă parte a grilajului, pe drum, printre scafeți și urzici, era un alt copil, murdar, slăbănog, soios, unul din acei copii părăsiți în care un ochiu imparțial ar descoperi frumusețea, dacă precum ochiul cunoscătorului ghicește o pictură ideală sub vopseau cărufașului, el l'ar curăța de scâmbosul jeg al mizeriei.

Printre acele zăbrele simbolice care desparteau două lumi, drumul mare și castelul, copilul să-ac arăta copilului bogat jucăria lui, pe care acesta o examina cu lăcomie ca un lucru rar și neunoscut.

Ei bine, acea jucărie, pe care mica spurcăciune o întărâta, o săcăia și o zguduia într' cutie cu zăbrele, era un șoarece viu! Părții din economie făcând îndoială, găsiseră jucăria chiar în viața însăși.

Și cei doi copii își râdeau unul altuia frățeste, cu dinții tot atât de albi.

Trad. de **Eufrosina Pallă**

ILUZII

SYLVIEI

*Copilor te plac povești —
Și mie ca și lor,
Îmi plac păreri, în care crește
Răsădul unui dor.*

*Când sunt cu voi, la vatra ta,
O taină-a crudei firi;
Învie dorul de a visa
Cu drept la fericiri.*

*Copiii tăi îmi sunt nepoți,
Pe voi vă am copii,
Și'n visul meu vă simt pe toți
Râi, inimii pustii.*

*Și inima ca un setos
Când n'a avut ce bea,
Cubrinde basmul meu frumos
Ce-i viață pentru ea.*

*Zi-mi mamă, ca să mi-să dea
Al visului sfânt har
Ce inima-mi dorește, vrea
Din neștutul dar.*

Maria Gunjan

A apărut

ALMANAHUL

ZIARULUI

„UNIVERSUL”

Pe anul 1925

20 lei exemplarul.

In așteptare

*E zi de sărbătoare când sufletul meu n'are
Tristețea ce-o avuse, și lumânări de ceară
Ară tainic în altarul-i, dar e o lumânare
Care 'n altar nu-nu arde și el vrea să și-o ceară.*

*Sunt lumânări într'ânsul ce mâini tremurătoare
Le-aprinseseră în zile când îmi muriră rude;
Sunt lumânări aprinse și'n zi de sărbătoare
De-acei ce nu și uitară durerile lor crude.*

*Adesea credincioșii pe care dolii și cerne
Tristețea-i negraită, veniră ca să scape
În resemnarea-adâncă a toacii de vecerne
De-aiată amărăciune ce'n suflet poate 'ncăpe*

*Dar astăzi nici-un dascăl nu cântă'n vechea strană
Și-i lipsă o lumânare ce'n mine nu mai arde.
Altarul meu cel tainic e roșu ca o rană
Și-i lîntuit cu chipuri de sfinți și cu placarde.*

*O, lumânarea-aceea ce sufletu-mi o cere
E-a unuia ce nu-i dus în fundul negrei groape,
Dar care 'nmormântat e în groapa-i de tăcere
Ce l'a 'nvăluit aspru de când nu-i ești aproape.*

*O, lumânarea-aceea le'ndură-a o aduce
Iubito, c'al meu suflet să-și aibă-ai lui repaos,
Și-altarul să se plece pe el, în vârf cu-o cruce,
Și dascălul să cânte îndurerat în naos...*

Ion Ciorănescu

mai poată stăpâni astma de care suferă decât fumând sute de țigări de eucalipt. Într'o iarnă, medicii îl sfătuiesc să petreacă vre-o două luni la Nisa și el se execută.

După prima săptămână de ședere aci, se pomenește cu stăpânul hotelului.

— Cunoșc îndatoririle ce mi impune cinstea de a adăposti în hotelul meu un bărbat așa de ilustru și de aceia îmi propun să vă fac să simțiți cel mai mare confort.

— Ai reușit de minune, fiindcă sunt foarte mulțumit; îi răspunse maestrul surizând.

— Nu, ilustrul meu oaspe, nu — urmă patronul — De câte va zile o odoare nesufesită s'a împrăștiat în tot hotelul. Am crezut că vine de la etajul de jos unde locuia o familie americană pe care am rugat-o să se mute de la mine, dar constat că m'am înșelat fiindcă chiar de ac. vine mirosul mai tare.

— Poate că vrei să vorbești — îi zise Anatole France — de mirosul pe care-l împrăștie țigaretile mele de eucalipt?

Foarte incurcat, patronul nu găsi altă scuză decât să recunoască plonconindu-se că nesuferitul miros dev. nise un parfum delicios.

Și fără altă explicație o șterse,

Culese de V. B.

Baudelaire

Portul

Mici poeme în proză

Un port e un locaș incântător pentru un suflet obosit de luptele vieții. Nemărginirea cerului, arhitectura mobilă a norilor, colorațiile schimbătoare ale mării, scânteerea jarurilor, sunt o prismă minunată de bună spre a desfăta ochii fără a-i obosi vreodată.

Formele svelte ale corăbiilor cu funiile lor încălcite, cărora valurile le imprimă oscilații armonioase, servesc să întrețină în suflet gustul ritmului și al frumosului. Și apoi, mai ales, este un fel de plăcere tainică și nobilă pentru acela care nu mai are nici curiozitate nici ambiție, de a contempla culcat pe piatră sau rezemat de dig, toate mișcările celor cari pleacă sau celor cari revin, ale ălor cari au încă puterea de a voi, dorința de a călători sau a se îmbogați.

Trad. de Achil Dimitriu

O carte interesantă pentru tineret, corpul didactic, ofițeri, etc. e descrierea celebrei expediții a lui Fr. Nansen intitulată: **SPRE POL**, în întuneric și ghiță veșnică. Cartea, tradusă de cunoscutul publicist, d-l B. Marian, are numeroase ilustrații, cuprinde 320 pagini format mare și se vinde la toate librăriile cu 40 lei.

Din glumele lui Anatole France

Ducându-se într'o zi să-și cumpere o pălărie, marele scriitor constată cu mirare că nu se găsește nici una să i se potrivească. După ce patronul disperat își răscolște în zadar mai toată marfa, îi cere voie să-i ia măsura capului pentru ca să-i facă una de comandă, dar nici așa nu reușește să capete pe hârtia perforată o măsură mulțumitoare. Totuși patronul îl incredințează că-i va pune pălăria în lucru și i-o va trimite acasă pe dată ce va fi gata.

Maestrul n'apucă însă să iasă pe ușă și aude pe patron — care-l crezuse plecat — exclamând furios către băiețu din prăvălie: „Auzi, să nu i se potrivească nici o pălărie!... Ce cap de idiot!”

Și celebrul client ieși zicându-și: „Mai știu?... poate că o fi având și el dreptate!”

Vizitând un azil de nebuni la Tourneville, directorul, care până aci a tătase lui Anatole France câte-va

specimene, se oprește în fața unui nebun și arătându-l scriitorului, îi zice: „Acesta e un exemplar extraordinar! Nu mai are sensibilitate, lucru de care vă puteți convinge trăgând un foc de revolver fără ca vre unul din mușchii lui să se contracte. Uitați vă la el; stă nepăsător ca un tămpit. Și, vedeți, nu e singurul în genul acesta; mai toți au un semn deosebit. La dă-mi mâna dumitale, pipăe-i fruntea aci pe curba sprâncenelor... Nu simți o umflătură?... E bine, să știți, e dovedit: toți cari au o asemenea umflătură sunt buni de închis la balamuc.

Anatole France se dete puțin la o parte și fără să fie observat își pipăi fruntea la locul indicat și constată îngrozit că are și el umflătura.

— Doctore — strigă el — am și eu umflătura!... dă-mi te rog mâna... pipăe... așa e?...

— Adevărat — exclamă doctorul — o ai.

— Dar atunci — intrerupse maestrul — sunt nebun?

Doctorul plecă capul fără să mai răspundă.

Marele cugetător ajunsese să nu-și

Povestea căpitanului Pol

— Urmare și sfârșit —

„Era prin August. Pe atunci regimentul, era comandat de Colonelul Sorte, un om foarte inteligent, unul dintre cele mai bune caractere, un suflet adevărat nobil și cu o inimă prea bună, larg deschisă tuturor suferințelor omenești.

„In casa lui se petrecea de minune, mulțumită frumoasei sale soții, care era adevăratul mărgăritar al casei.

„Se dansa, se juca cărți și se bea foarte bine în casa colonelului Sorte.

„Noi tinerii ofițeri, cărora pe acea vreme ne ardea de petreceri, nu lipseam de la nici una din seratele colonelului, unde afară de militari, mai venea și multă lume civilă, cum erau cei doi președinți de tribunal, judecători, avocați și alții, bine înțeleși, toți de bune condițiuni sociale.

„Colonelul Sorte, un pasionat jucător de cărți, petrecea câteva ceasuri în mijlocul tuturor musafirilor, iar mai apoi, împreună cu ceilalți parteneri, se retrăgeau cu toții în camera rezervată jocului de cărți, unde erau pregătite în acest scop, câteva mese acoperite cu postav verde.

„Printre jucători, era și căpitanul Urdea din artilerie, nelipsit din casa colonelului, iar soția sa doamna Urdea, se număra printre cele mai bune prietene ale doamnei Sorte.

„Mulțumită acestei bune prietenii, doamna Sorte găsisse în doamna Urdea, pe adevărata ei confidentă, careia îi desvăluse întreaga viață pe care o ducea cu colonelul.

„In aparență, doamna Sorte, era trecută, în rândul acelor femei fericite, cărora viața îi rezervase numai bucurii și plăceri, pe când în realitate era una dintre cele mai nefericite ființe.

„Cu 15 ani mai mică ca soțul ei, care mai fusese căsătorit odată, dansa ducea în tovarășia lui cea mai sarbădă viață, lipsită cu totul de plăcerile, de cerințele unui sânge tânăr, ce-i se scurgea vijelios prin vine. Colonelul Sorte, care trecuse prin toate bunătățile acestei lumi, nu mai avea posibilitatea de a îndeplini conștiincios, arzătoarele ei dorinți. Singura patimă care-l măf stăpâna încă cu toată furia, era jocul de cărți, căruia se dedase cu toată puterea sufletului său, neglijindu și astfel cu totul soția, care aștepta de la el, toată dragostea ce era capabilă să primească și pe care cu drept cuvânt o merita.

„D-na Urdea care cunoștea taina prieteniei, nu scăpa din ochi, nici cea mai mică mișcare a ei. Observase cu atențiune la fie-ce pas ce-l făcea și fiindcă ținea și la colonelul Sorte, care la rândul său vedea în căpitanul Urdea, pe cel mai bun prieten, o

inconjura cu cea mai mare dragoste, dându-i cele mai bune sfaturi, spre a o feri de un pas greșit, care i-ar fi adus nenorocirea.

„Ii era frică d-nei Urdea, de avocatul Craba care-i urmărea de aproape prietena, străfulgerând-o cu privirile lui de tănar amoretat.

„Și ceia-ce o punea pe gânduri pe d-na Urdea, era ușurința d-nei Sorte, care cu toate că se știa spionată, incuraja prin atitudinea ei nesocotită, demersurile tânărului inebunit de dragoste, când surzându-i promițător, când fixându l cu niște ochi dulci, din a căror priviri, un îndrăgostit putea să înțeleagă atât de mult.

Un model al Romei antice

Din minele vechi Rome care se văd și acum și formează obiectul de atracție al tuturor vizitatorilor vechi

„Dar ce putea pricepe un suflet tânăr, o inimă ahtiată după dragoste, o ființă în ale cărei vine, clocotea un sânge aprins, din toate sfaturile bune ce le primea în fie-care zi?

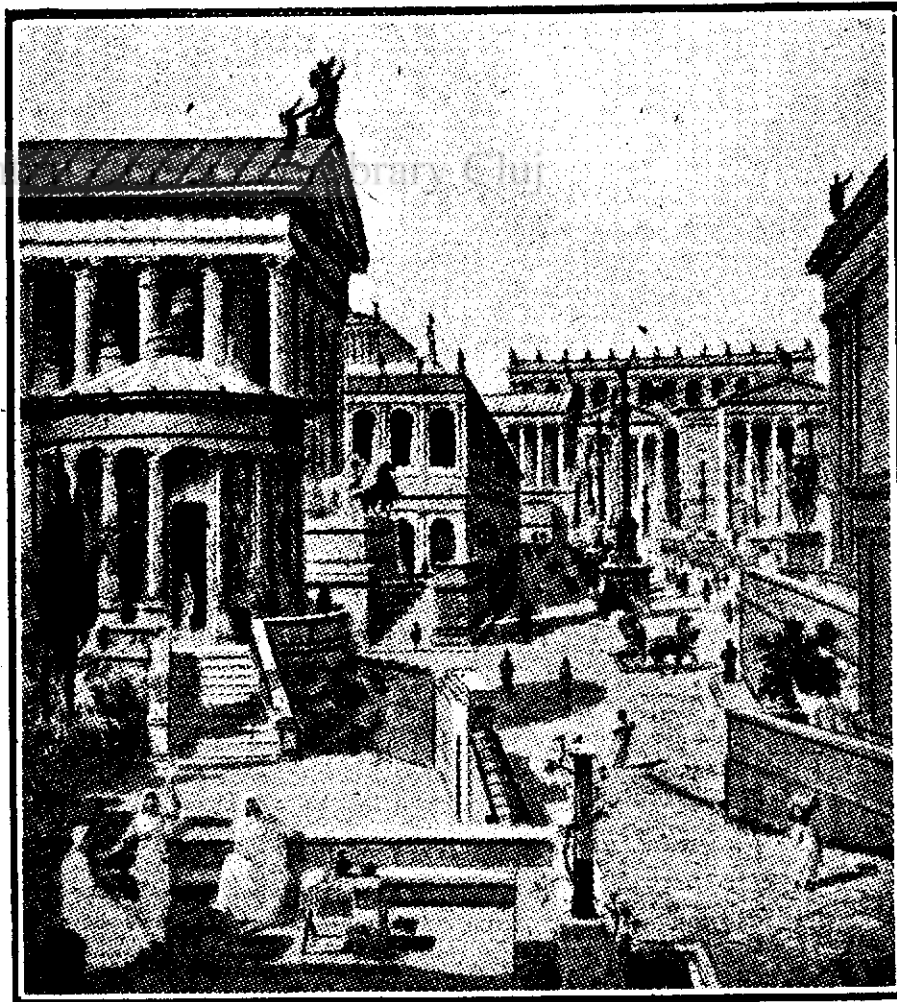
„In fața dragostei nețărnuite, în fața bătăiei furtunoase a inimii, a svăcnirilor violente ale sângelui care se scurgea vijelios în vinele ei, ni meni nu mai putea pune nici o stavilă.

„In fața sufletului ei arzător, care începuse a vorbi o limbă atât de plăcută simțurilor, doamna Sorte nu mai putea da înapoi, nu putea opune nici o rezistență, și dând curs liber pasiunii violente care o scoase din minți, căzu în brațele tânărului amoretat.

„Indrăgostiții se întâlneau des și

trație care reprezinta minele a cea ce a fost când-va modelul.

Modelul acesta a fost executat cu ocazie expoziției internaționale de la Roma și are o lungime de 11 metri și

Același cartier din Roma în timpul lui Iulian Apostatul (veacul al IV-lea), după un model al pictorului Bigot.

capitală a lumii antice, s'a putut imagina de artiști și arhitecți modelul vechi Rome.

Acest model este reprodus în ilustrația noastră alături de o altă ilus-

cu toate că este foarte redus față cu cea ce a fost în realitate tabloul adevărat, el face o impresie admirabilă. Tabloul reproduce exact Roma în veacul al IV-a după Christos, Ro-

ori unde îi punea ocaziunea față în față.

„In casa colonelului, lu amant acasă, în case particulare ca și în hoteluri, întâlnirile deveneau mai dese și din ce în ce mai aprinse.

„Cei doi îndrăgostiți ajunseseră în halul acelor pacătoși, care căzuți pe cea mai joasă treaptă socială, puțin le pasă de ce se mai petrece în jurul lor, cum puțin îi interesa de cum îi va judeca lumea.

„In fața dragostei svăpăiate, totul trebuia să tacă, nimic nu se mai putea mișca.

„Orașul întreg era în curent cu această scandalosă afacere. Numai colonelul Sorțea, nu știa nimic, nici prin gând trecându-i ideea de ași bănuși nevasta.

„Intr-o bună zi însă, un prieten binevoitor, îi deschise ochii prin că-

ma epocii lui Julian Apostatul, Roma în ajunul declinului ei, dar încă frumoasă și maestrosă. În aceea epocă orașul-eterm avea 46.602 clădiri 1890 palate și o multime de clădiri obștești și anume 7 circuri, 13 amfiteatre și 18 atre, 18 bazilici, 11 băi termale, 36

te: va rânduri, aruncate în grabă pe un petec de hârtie.

„Vestea aceasta, îl lovi cu atâta putere, în cât era aproape să înnebunească. Un trăznet de-ar fi căzut din cer, nu putea să-i pricinuiască mai mult rău.

„Anonima o primise la regiment.

„Când desfăcu plicul și parcursese cu ochii rândurile acelea, care-i aduceau o veste atât de grozavă, scăpă hârtia din mână și se lăsă greoi pe scaunul din fața biuroului său, dându-se pradă celor mai amare chinuri.

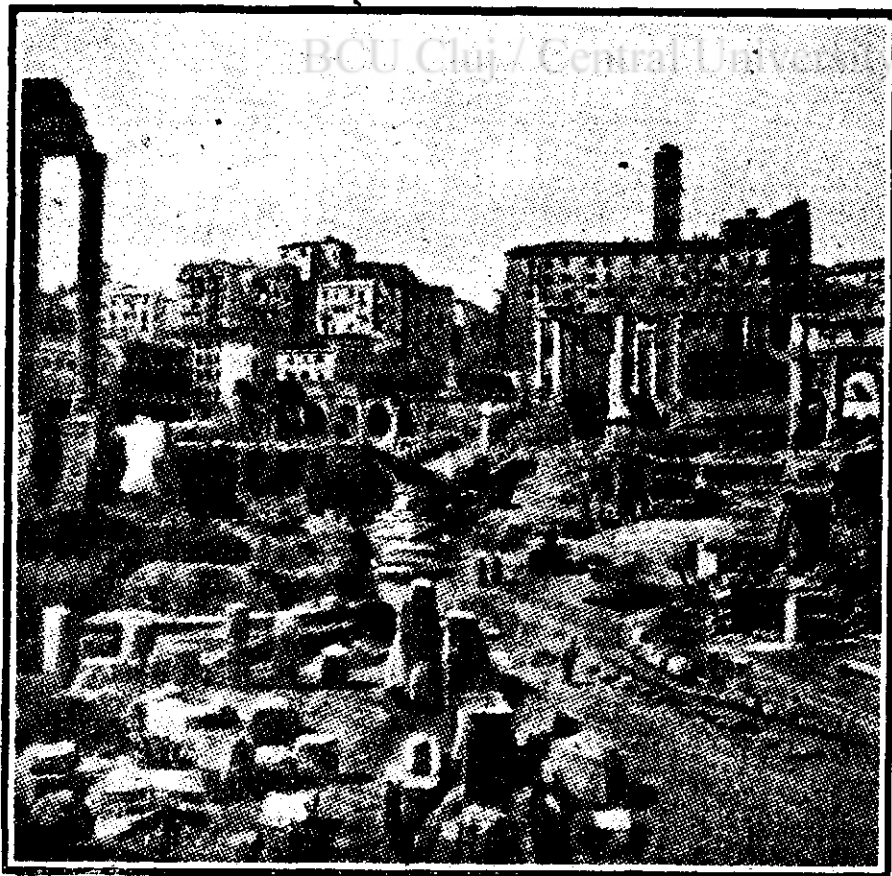
„Un vâlmășag furtunos de gânduri prinse a-i colinda prin creier și fu lovit cu toată puterea de una din cele mai violente dureri de cap.

„Nu mai stătu mult la regiment.

„Ofițerii îl văzură părăsind curtea cazărmei, cu obraji învăluși într-o paloare de mort, cu capul plecat a-

moră. Roma era un adevărat muzeu sub cerul liber.

Toate aceste bogății au fost reproduse în modelul de care vorbim și este opera artistului pictor și a dăncului cunosător al lumii antice, francezul Bigot.

Un cartier din Roma de azi cu urmele trecutului său.

arcuri de triumf, 3 monumente coloane, 13 obeliscuri, 423 de hramuri, 2 statui colorate, ale lui August și Neron, 22 de maneji, 80 de statui în aur ale zeilor, 77 de statui de marmoră a zeilor, 1000 de statui de bronz și tot atâtea reliefuri în bronz și mar-

Modelul se iluminează cu lămpi electrice dar în așa fel că se arată vecinul oraș sub diferite aspecte în cursul zilei.

Ilustrația (noastră poate da numai o reprezentare slabă a modelului acesta admirabil. D.

dănc în piept, cu privirile pironite în pământ.

„Părea cu zece ani mai bătrân de cum era. așa se indoise sub greutatea dureroasă a gândurilor negre ce-i fulgerasc creierul.

„Ajuns acasă, căută să-și ascundă desgustul ce-i pricinui nevasta, eșindu-i ca întotdeauna înainte, spre a-i întinde fruntea pentru sărut.

„Când își apropia buzele de fruntea ei, simți că se'nfioară până în creștetul capului.

„Bolnav cum era de fapt, mai mult moralicește de cât fizicește, nu luă masa în seara aceea, ci îndreptându-se direct spre iatac, porunci să-i facă patul.

„A doua zi părăsi casa mai de vreme ca de obicei.

„Era stăpan pe sine.

„Își dădea seama că în întâmplări de felul aceluia prin care îi fu dat să treacă, trebuia să procedeze cu sânge rece, cu cel mai desăvârșit calm.

„Nu s'a putut ști dacă d-na Sorțea, bănuise sau nu că bărbatul ei, aflase ceva din toată afacerea scandalosă a cărei eroină era.

„Destul că dansa, intrerupse pentru moment întâlnirile amoroase ba mai mult, când amantul sosise pentru noutăți, informându-se de sănătatea ei, refuză să-l primească.

„O luptă grozavă pe viață și moarte se dădea între ea și soțul ei.

„Ea ca să îngrăzie desnodământul fatal care forțamente trebuia să sosească, el ca să-și poată înfrâna simțimintele ce-i răscoleau sufletul și care i cereau poruncitor, să lovească cu toată puterea, în aceia care călcându-i în picioare cinstea, își bătuse joc de el atât de amar.

Zilele se strecurau, triste posomo.

Suflete ce pier fără de vreme

Sufletul meu linchid zădărniciu
Să piară blestemat ca un ateu,
Să crească răni pe trupul cerului
și'n veci
Indurerat să-l plângă Dumnezeu.

Mi-s ochii-o dără de rugină veche
Surâsu ncremenit în semn de cruce;
Pustiu-i plin de vulturi prabegiți
Și drumul nesfârșit—unde m'oi duce.

Popas păgân, tăcere fără fund
Imi săgetează arița îndemnirii;
Eu numai cânt, nu plâng și ncremeniți
Dorm pui-leului, sub hărbul sării.

Când umezeala cerne stropi de sânge
Și nveninează calea pân' la os,
Eu fîntuit în racla desnădejdi vietuesc
Aceiași umbră-lumii, de prisos!..

George Nutzescu

Desnădejdea lui Iuda

— După Francesco Gianni —

*Iuda, fapta-i mișească după ce ș'o 'ndeplinise,
Copleșit de desnădejde, d'un copac se spânzură.
Inlinzând aripa-i neagră, demonul cel sfătuișe
In vârtej de furtună și flăcări lângă el rinjind sbura.*

*Și de funia ce tare peste gât și'ncolăcise,
Apucându-i strâns în ghiare, jos în iad îl aruncă;
Limbi de flăcări într'o clipă corpul lui îl mistuise
Și scheletul în jăratec arzător se preshimbă.*

*Cum ajunsese în gheenă, unde geme și suspină
Veșnic cine poartă 'n suflet a păcatului rugină,
Înfruntea tartorului cruntă ca prin vis s'a'nsemnal.*

*Și, luând pe Iuda 'n brate, strâns pe corpul lui de tină,
Gura lui îngrozitoare, neagră și de sânge plină,
Îi întoarse sărutarea ce și el lui Christ i-a dat.*

N. ȚINC

râte, îngropându-se pentru veșnicie în negura vremii.

„Doamna Sorteă punând stavilă simțimintelor aprinse ce-i frământau sufletul, colonelul Sorteă hotărât să ducă lupta până la sfârșit, păstrându-și cu tărie calmul dictat de împrajurări, duceau în aparență viața liniștită și senină de altădată, fiecare la rândul său spionând cu atențiunea încordată, cea mai ușoară mișcare a celuilalt.

„Timpul începu să se burzuluiască. Un vânt aspru sufla neincetat dinspre nord, iar o ploaie mărunță și rece, nu mai contenea să cadă din înălțimi.

„Venise toamna, o toamnă tristă și posomorâtă ca și sufletele celor doi soți, deveniți, dintr'o dată, prin nesocotința unuia dintre ei, cei mai aprigi dușmani.

„Manevrele de toamnă se anunțară.

„Colonelul Sorteă începu să-și facă pregătirile de plecare.

„Toată casa era deranjată. Pachete peste pachet, cufere și geamantane care trebuiau umplute. În sfârșit un dute-vino de dimineață până'n seară.

„După atâta sbucium, după atâta muncă incontinuuă, veni și ziua plecării.

„Ca de obicei, colonelul își îmbrățișă nevasta emoționat și ajutat de unul din soldații de ordonanță, care-i ținea scara de la șea, dintr'o aruncătură încăleacă.

„Calul, un cal superb de rasă arabă, în salturi ușoare elegante, porni spre poartă, de unde colonelul întorcând capul, mai trimise pe vârful degetelor o sărutare, aceleia care în cadrul ușei de la intrare, fălfaia în aer, batista albă fin dantelată.

„Amantul amărât de o prea lungă așteptare, înștiințat exact de plecarea colonelului, nici nu mai așteptă să treacă mult timp de la plecarea lui și spre a-și vedea iubita mai curând, pe la orele două după masă, exact trei ore de la dispariția colonelului, se prezintă amantei, care-l primi cu cea mai călduroasă dragoste în brațele ei moi și catifelate, atrăgându-l în iatac, acolo unde aveau să-și spună printre sărutări ferbinti, întâmplările din ultimul timp, de atunci de când nu mai avură posibilitatea se se vază.

„Peste o jumătate de oră de la intrarea amantului în cuibul dragostei ce-și făurise, colonelul Sorteă, în curent cu cele petrecute, intră pe furiș în curtea caselor sale și pătrunse prin surprindere în etacul soției sale, de la a ușa căreia avea o a doua cheie. Tablou!”

„Soția în costumul Evei, se svârcolea cuprinsă de un iatac de isterie, în brațele amantului, de asemenea gol!...

„Câteva perechi de palme sdrăvene și un picior aplicat cu putere, scoase din iatac, în simplul costum a lui Adam, pe amant, care nimeri tremurând drept în fundul grădinei, unde se ascunse într'un boschet, care-l ferea de privirile indiscrete ale lumii.

„Nu se știe precis cele ce s'au petrecut între cei doi soți, în urma izgonirii amantului.

„Destul să se știe că după aproape două ore de la cele întâmplăte, d-na Sorteă părăsea căminul conjugal, cu lacrimile'n ochi, cu cea mai adâncă tristețe în suflet, iar după câteva minute colonelul Sorteă încăl că din nou calul care-i fu adus de ordonanță, nu se știe de unde, și plecă să-și facă datoria de ostaș.

„După o lună de zile, când manevrele luară sfârșit și colonelul Sorteă se întorse acasă, găsi totul așa cum fusese lăsat la plecare, atunci când își izgonise soția și liniștit în aparență, continuă să trăiască viața în unul singur.

„Doamna Sorteă, după ce fu izgonită, ne având rude în localitate, la care să se refugieze, își îndreptase pașii spre locuința doamnei Urdea, unde pe baza prieteniei dintre ele, găsisse un adăpost.

„După două luni, colonelul Sorteă mutat după cerere în orașul C. părăsi localitatea, după ce își încercase în vagoane întreg bagajul.

„Odată cu dispariția lui din B. ca prin farmec, dispăru și doamna Sorteă.

„Gurile rele, spuneau că acceleratul care pleca din localitate noaptea la 11 ore, i'ar fi transportat pe amundoi, spre noua destinație.

Un ropot de aplauze, subliniă ultimele cuvinte ale căpitanului Pol.

Prin Ionescu, făcându-i cunoștința în seara aceea, l'am felicitat călduros pentru munca depusă pe tărâmul cultural, el fiind intemeietorul cercului de literatură din localitate, și strângându-i mâna, sub influența dragostei ce simțeam că prinde a se naște în sufletul meu pentru acest om superior și care dela prima dată imi devenise plăcut, mă îndreptai spre eșire și pornii grăbit spre casă.

Ion Holban

Guy de Maupassant

VEDENIA

— Vezi ilustrația din pag. I —

Vilegiaturistii intrau încet în restaurantul hotelului și se instalau la locurile lor. Chelnerii serveau felurile de mâncare fără grabă, ca să permită întârziatilor să sosească și să nu aducă mâncarea de două ori; vilegiaturistii cari sosiseră mai de mult în localitatea aceasta priveau cu interes spre ușă, ori de câte ori ea se deschidea, în dorința de a vedea figuri noi.

Aceasta este de altfel marea distracție a stațiunilor balneare. Ori ce nou venit prezintă un interes deosebit, atât în ce privește felul lui de viață, cât și felul lui de a se prezenta.

Așa, dar, în seara asta, ca în toate serile de altfel, așteptam sosirea unor persoane noi.

Nu venira de cât două, dar ele erau foarte ciudate, un bărbat și o femeie: tatăl și fiica. Amândoi imi tăcură imediat impresia unor personaje de Edgar Poe; totuși, aveau un farmec în ei, dacă mă pot exprima astfel, farmecul nenorocirii; mi-i re-

prezentam ca niște victime ale fatalității. Bărbatul era înalt și slab și cu părul alb deși nu prea părea tocmai în vârstă. Fata care să tot fi avut douăzeci, douăzeci și trei de ani era în schimb mărunță și era cu adevărat o apariție diafană; mânca cu o incetă eală nespusă, ca și cum ar fi fost aproape incapabilă de a-și mișca brațele.

Amândoi se aflau în fața mea, la cel alt capăt al mesei, și am observat imediat că tatăl avea un tic nervos foarte ciudat.

În fie-ce dată când voia să pună mâna pe un obiect, brațu-lui descria o curbă. După câteva clipe gestul acesta ma enervat așa de mult în cât mi-am întors privirile ca să nu-l mai văd.

Am observat de-asemena că fata purta o mânășă în mâna stângă.

După masă m'am dus să mă plimb puțin în parc. Era foarte cald.

Pe când mă plimbam ast-fel, am văzut de-odată pe vecinii mei de masă. I-am salutată; bărbatul se opri numai de cât și mi zise:

— N'ați putea să mi indicați, domnule, un loc unde am avea o vedere frumoasă; tot de-odată vă rog să scuzați indiscreția mea.

M'am oferit numai de cât să-i conduc și în timpul drumului am vorbit, firește, de binefacerea apei din stațiunea aceasta termală.

— O! spunea el, fata mea are o boală foarte ciudată. Suferă de accidente nervoase inexplicabile. Iată de ce am venit aici, deși medicii nu prea cunosc boala ei, eu cred mai degrabă că e boală de nervi.

Nu mai de cât mi-am adus aminte de tici și i-am întrebat:

— N'o fi oare o boală ereditară? Nu cumva ești și d-ta bolnav de nervi?

El răspunse liniștit:

— Eu? Nu...

Apoi, după o clipă de tăcere el reluă de-odată:

— A! Se vede că faci aluzie la spasmul mâinii mele... Ticul acesta îl am din pricina unei emoții grozave pe care am avut-o. Închipui ște-ți că fiica mea a toși înmormântată de vie.

Am rămas foarte surprins,

El reluă:

Iată aventura. E simplă. Julieta suferea de cât va timp de inimă și de aceia mă temeam de vre-un accident.

Într-o zi căzu în grădină și doctorii chemați în grabă declarară că murise. Am vegheat-o o zi și două nopți; eu însu-mi am așezat cadavrul în coșciug și l'am însoțit până la cimitir unde a fost depus în cavoul nostru de familie, care se află la țară, în Lorena.

Am ținut că fata mea să fie înmormântată cu bijuteriile ei și în același timp să fie îmbrăcată cu prima ei rochie de bal.

După ce am îngropat-o, m'am întors acasă foarte abătut. N'o aveam de cât pe ea, căci soția mea murise de mult.

Nu știu câte ceasuri am rămas adâncit în gânduri.

De-odată am auzit o bătaie în ușă.

— Cine e?

O voce răspunse:

— Eu sunt tată,

Era într'adevăr fiica mea care intrat în odaia mea.

Am crezut că inebunesc și m'am retras în fața spectrului care înainta încet.

— Nu-ți fie frică tată; n'am murit. Un hoț a voit să-mi fure inelele și mi-a tăiat degetul; sângele a început să curgă și asta m'a făcut să-mi revin în fire.

Numai de cât m'am dus cu fiica mea în odaia ei și am sunat pe servitorul meu Prosper ca să facă focul.

De'ndată ce intră, servitorul, se uită la fiica mea, deschise gura și scoase un strigăt înfiorător apoi căzu jos mort.

El deschisese cavoul și în graba lui uitase să închidă măcar coșciugul, convins de alt-fel că nu va fi bănuț de mine, de oare-ce aveam o încredere desăvârșită în el.

Interlocutorul * * * tăcu. Afară se inoptase de-abinelea.

Ne știind ce să spun am îngănat:

— Ce lucru îngrozitor!

Apoi, după o clipă am adăugat;

Dacă ne-am întoarce acasă; e cam răcoare.

Și ne-am întors, tăcuți și grași, la hotel.

Trad. de C. A. I. Gh.

FRUMOSE VISURI...

*Frumoase versuri, pururi risipite
De soarta vitregă ce vă pândeste,
În suftel, dulce, lumca voastră-mi crește
Ca o minune 'n basmele - aurite;*

*Ci, dacă știți că moartea vă răpește,
De ce-mi veniți mereu mai strălucite,
Voi, păsări cu aripi înflorite,
Ce mă vrăjiți cântând dumnezeeste?*

*— Noi suntem flăcările veșniciei
Și 'n gândul tău ne strecurăm sfioase,
Dând farmec și putere închipuirii.*

*Noi nu pierim nicicând, și 'n veci
frumoase,
Ne 'nvăpăcăm în ritmul poeziei
Sburând încet spre culmea nemuririi*

O. Murescu

La o răzășie

Sunt două zile... am fost ospetele venerabilului boer — răzeș, de vrednică și întru toate adevărată soție; și Panaite Vicol de la Olteneștii Falciului din Moldova. De multă vreme nu mi-fost dat să văd, nici n'aș fi putut crede că am să mai văd, astăzi după atâtea crâncene și viforoase timpuri, prin cari, fără deosebire, toți și toate au trecut, — o gospodărie. așa de frumos întemeiată și îmbelșugată și prisositoare astfel remasă din vremurile acele bune și desfătătoare de dinaintea de crâncenul episod prin care neamul și țara noastră a trecut, — că la acele vremuri aducerile aminte se închină ca la vremi de Biblie!

Din adâncă iubire p ntru venerabilul boer răzăș și din dorul mare să-mi duc ființa, în departe, pe răzoare limpezi desfătătoare și bogate a dărnicii lui Dumnezeu, bine cuvântând munca spornică a glebei, — m'am dus să vizitez Olteneștii cei frumoși, sat întins, de răzași instăriti în bună parte, frumos orânduit, — și să-mi desfățez ochii cu frumoasele privești îmbelșugate, și să-mi răcoresc sufletul de frumoasele daruri ale naturii îmbelșugate.

Am fost întâmpinat de boerul-răzăș. Fiind zi de Duminică, trecând pe la Biserica, am intrat acolo. Biserica frumoasă, cu glas armonios de clopote, temeinic clădită și frumos orânduită, citoria boerului răzăș Panaite Vicol om cucernic, bun creștin, precum, cucernic a-le vieții sale de todeauna a fost.

Picturi frumoase ce vorbesc cugețului și inimii. Catapeteasma frumos aranjată, străni multe, jilț arhieresc. Cercetez picturile. Ridicându-mi privirea, ochii uimiți mi s'au oprit în înaltul cupolei din mijlocul bisericii. Dumnezeu de pe tronul lunei întregi, își binecuvântează făptura operii Sale. Atâtea expresie și atât de solemn mi-a fost minutul acela de contemplare, că am simțit pare-că, aveau, căldura Dumnezeiască coborându-mi-se pe umeri, scaldând sfântul locaș în băi de cucernicie.

Terminându-se Dumnezeiasca slujbă, mi s'a îngăduit să vizitez altarul. înconjurând sfânta masă am ingenunchiat, sarutând sfântul chivot. Prin geamurile fin zebrelite, lucrate în mozaic se cernea o lumină dulce, curată, primind îmbalsamarile sante ale împărătescului altar.

Ne-am dus în urmă la conacul boerului — răzaș. — Gospodărie de vremuri bune, frumoasa orânduire în toate, belșugul binecuvântării unei vieți închinată muncii ordonată, celor de folos, cucernice și prisositoare. Ca pe o carte deschisă, reculegerea gândurilor și a inimii, privind la această frumoasă gospodărie cu adevărat răzășască — moldovenească, — citiam,

P r o b a

Argument decisiv

— Iosel, de ce mi-ai scuturat hainele?
— După ce vede domnul?
— Fiindcă am mai găsit în buzunar un pol.

— Ce ai nebunîit să-ți tai părul! Ce eu îl am tăiat?

dovestirea frumoaselor și vrednicelor aș-zari și gospodării răzăsești pe vremuri, fermecându-mă de poezia celor ce au fost și din care rar exemplar rămas e gospodăria venerabilului Panaite Vicol din Oltenestii Făciului din Moldova.

Intru în odăile curate, încăpătoare, cu miros de odogaciu, cu mobilă comodă și primitoare, cu scoarțe românești, bogate. Din pridvorul înalt al casei îmbrăcat cu iederă și cu iasomie agățatoare, culcat în jilț moale și încăpător, nu mă mai săturam privind lanurile frumoase și întinsele și îmbelșugatele, răzoare ale Oltenestilor, ce par imense covoare în multe culori, definindu-se mai pronunțat în liniștita și solemnă inserare care se pogora din adâncurile desfășurate și dumnezeiesc de senine ale cerului, așternând pe de umbră dulce pe aceste toate răzoare tivite de livezi și limbi de pădure. — S'a întins o tăcere adâncă, desăvârșită și o încremenire în totul. Frunzele au adormit pe ramuri. Racori îmbalsamate plutesc în aerul sfințit de liniște și pace. Respir până la adâncul sufletului aerul dulce și sănătos — și ochii i-am închis ca să strâng pe multă vreme și pe totdeauna, pastorala priveliște.

După cina de seară, ne-am despărțit pentru odihna de noapte. Am stat mult, ramaș singur, sub balachinul îmbalsamat al pridvorului înalt, privind în extaz noaptea limpede, scaldată în lumina visătoare alunei plină ce așternea troenul de lumină peste satul adormit.

În mijlocul satului turla bisericii: strajă. Luna i s'a oprit în creștet, îmbrăcând-o în solemnă lumină de miez de noapte, de cerul adânc spuză de stele. Peste firea visătoare, se așternea monotonă și obsequanta vecernie, a grelerilor. Și era farmec, vis și armonie. Troenit de gânduri și de idilica frumuseță din juru-mi, am adormit un somn dulce, fericit, cum rare ori sa'i fi avut în viață, visând pastorala ce avea am trăito la Oltenestii venerabilului răzăș — boer: Panaite Vicol!

În zorii zilei următoare, trezit de ciocârlele ne-am despărțit, ducând cu mine, pentru a nu mai pierde comoara de frumoase și neperitoare aduceră-aminte.

Petru T. Udeci.

Crème Simon

CREMA SIMON
Această cremă igienică și binefăcătoare albește și înmoale pielea dându-i o mătășie și o catifeleare fără pereche. Ea conservă femeii frumusețea și frăgezimea tinereții.

CREMA SIMON
face să dispară toate micile alterări ale epidermei: crăpături, degerături, roșeață, părșiri, etc. Crema trebuie întinsă pe pielea încă umedă.

Pudră și Săpunul Simon

Citiți „Veselia”

BON No. 3.
Pentru participarea la
tragerea a 50 de loturi
fiatolice